

Vendim nr. 34 datë 22.02.2023

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, i përbërë nga:

Elsa Toska,	Kryesuese
Sandër Beci,	Anëtar
Genti Ibrahimi,	Anëtar

në datën 22.02.2023 mori në shqyrtim paraprak kërkesën nr. 4 (J) 2022 të Regjistrit Themeltar, që u përket:

KËRKUES: **JURGEN TABAKU, ARBEN QINAMI, ILIRIAN BABOÇI**

OBJEKTI: **Shfuqizimi i vendimit nr. 00-2022-448, datë 23.02.2022 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.
Kthimi i çështjes për shqyrtim në gjykatën kompetente.**

BAZA LIGJORE: Nenet 41, pika 1, 42, 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; ligji nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese”, i ndryshuar (ligji nr. 8577/2000).

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese (*Kolegji*), pasi dëgjoi relatoren e çështjes Elsa Toska, shqyrtoi kërkesën, dokumentet shoqëruese dhe diskutoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

I

Rrethanat e çështjes

1. E ndjera N.Sh., si dhe shtetasit N.D., A.P., F.Q. e Sh.Q. kanë pasur në pronësi një pasuri të paluajtshme, tokë truall, me sipërfaqe 3835 m², të cilën e kanë fituar me vendimin nr. 636, datë 19.07.1996 të ish-Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave, Bashkia Tiranë, në cilësinë e trashëgimtarëve të ish-pronarit I.I.Q. Me prokurën e përgjithshme nr. 6913

rep. dhe nr. 1201 kol., datë 18.12.1996, kanë emëruar si përfaqësues të tyre kërkuesin Arben Qinami, duke i dhënë të drejtë të ndjekë të gjitha procedurat përpara organeve të kthimit dhe kompensimit të pronës, si dhe organeve gjyqësore në lidhje me pasuritë e trashëguara prej tyre, përfshirë edhe pasurinë në fjalë.

2. Bazuar në këtë prokurë, shtetasi Arben Qinami i ka shitur truallin e lartpërmendur shtetasit Ilirian Baboçi, i cili i ka rishitur Arben Qinamit sipërfaqen prej 1155 m². Në vijim, Arben Qinami i ka shitur përsëri pronën shtetasit Ilirian Baboçi dhe pasuria është regjistruar në Zyrën Vendore të Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme (ZVRPP) në emër të këtij të fundit. Më pas, Ilirian Baboçi i ka shitur shtetasit Jurgen Tabaku sipërfaqen e truallit prej 3835 m², e cila është regjistruar në emrin e tij në regjistrin përkatës të ZVRPP-së.

3. Duke pretenduar se shtetasja N.Sh. ka ndërruar jetë dhe për rrjedhojë prokura e përgjithshme, përmes së cilës Arben Qinami ishte caktuar përfaqësues, kishte mbaruar sipas nenit 76, shkronja “c”, të Kodit Civil dhe se të gjitha veprimet e kryera prej tij pas mbarimit të saj ishin të pavlefshme, shtetasit A.Sh. dhe M.H. i janë drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me padi, duke kërkuar konstatimin e pavlefshëm të veprimeve juridike dhe fshirjen e regjistrimeve përkatëse në regjistrat e ZVRPP-së, Tiranë.

4. Me vendimin nr. 2054, datë 17.03.2009, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur: *“1. Pranimin e pjesshëm të kërkesëpadisë. 2. Konstatimin e pavlefshmërisë absolute të veprimeve juridike: kontratës së shitjes nr. 796 Rep., dhe nr. 54 Kol, datë 09.04.2003; kontratë e shitjes nr. 158 Rep., nr. 12 Kol., datë 31.01.2004; kontratë e shitjes nr. 1197 Rep., nr. 97 Kol., datë 27.05.2004; kontratë e shitjes nr. 1091 Rep., 201 Kol., datë 24.05.2006 dhe kthimin e sipërfaqes së truallit prej 3835 m² të ndodhur në [...] trashëgimtarëve të N.Sh. (paditësve A.Sh. dhe M.H.) dhe të paditurve N.D., M.A.P., F.Q. dhe Sh.Q. duke fshirë regjistrimet hipotekore të kryer për këtë pronë me kontratat e sipërcituara në regjistrin hipotekor nr. 83, datë 14.10.2003. [...] Marrjen e masës së sigurimit të padisë duke vendosur sekuestron konservative mbi sipërfaqen e truallit të sipërcituar regjistruar në ZVRPP Tiranë [...] Rrëzimin e kërkesëpadisë [...].”*

5. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 812, datë 29.04.2010, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 2054, datë 17.03.2009 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

6. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2011-1710, datë 28.10.2011, ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga kërkuesit kundër vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë.

7. Në datën 27.11.2014, kërkuesit i janë drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për rishikimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë nr. 2054, datë 17.03.2009 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, lënë në fuqi me vendimin nr. 812, datë 29.04.2010 të Gjykatës së

Apelit Tiranë. Me vendimin nr. 00-2022-448, datë 23.02.2022, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur mospranimin e saj, duke arsyetuar, ndër të tjera, se provat e paraqitura nga kërkuesit nuk përbënin prova të reja.

8. Në datën 24.10.2022 kërkuesit i janë drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) me kërkesë për shfuqizimin si antikushtetues të vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë që ka vendosur për kërkesën e tyre për rishikim.

9. Në zbatim të vendimit nr. 7, datë 06.06.2022, çështja i ka kaluar për shqyrtim paraprak njërit prej Kolegjeve të Gjykatës. Në vijim, në kushtet kur një nga gjyqtarët e Kolegjit është zëvendësuar me gjyqtar të ri për shkak të mbarimit të mandatit, për shqyrtimin paraprak të kërkesës së kërkuesve, Mbledhja e Gjyqtarëve, me vendimin e datës 14.02.2023, ka vendosur caktimin e tjetër gjyqtari në përbërje të Kolegjit të Gjykatës.

II

Pretendimet e kërkuesve

10. **Kërkuesit**, në mënyrë të përmblodhur, kanë parashtruar se vendimi gjyqësor i kundërshtuar u ka cenuar:

10.1. *Të drejtën për proces të rregullt ligjor* në drejtim të:

10.1.1. *Parimit të gjykimit nga një gjykatë e caktuar me ligj*, pasi në dhënien e vendimit nr. 00-2011-1710, datë 28.10.2011, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë nuk ka shqyrtuar themelin e çështjes. Për rrjedhojë, në zbatim të neneve 61 dhe 497, pika 1, të Kodit të Procedurës Civile (*KPC*) Gjykata e Lartë duhet t'i dërgonte çështjen Gjykatës së Apelit Tiranë, si gjykatë kompetente e cila ka shqyrtuar e fundit çështjen në themel.

10.1.2. *Standardit të gjykimit brenda një afati të arsyeshëm*, pasi kërkesa për rishikim është marrë në shqyrtim nga Gjykata e Lartë pas rreth 8 vjetësh.

10.1.3. *Parimit të barazisë para ligjit*, të parashikuar nga neni 18 i Kushtetutës, pasi çështja e kërkuesve është shqyrtuar nga Gjykata e Lartë më vonë se çështjet e tjera të regjistruara pas saj.

10.1.4. *Standardit të arsytimit të vendimit*, pasi arsyetimi i Gjykatës së Lartë bie ndesh me ligjin për njohjen dhe kthimin e pronave, i cili ngarkon me detyrë Agjencinë e Trajtimit të Pronave për verifikimin e të drejtave të ish-subjekteve të shpronësuar. Në vendimin e saj Gjykata e Lartë nuk i referohet fare faktit se trashëgimtarët e I.Q. nuk janë subjekte të këtij ligji, çka vërteton përfitimin në kundërshtim me ligjin të një trualli prej 3800 m², por në mënyrë

të kundraligjshme ajo arsyeton për mosardhjen në dijeni të kërkuesve për këtë fakt.

10.2. *Të drejtën e pronës*, të garantuar nga neni 41, pika 1, i Kushtetutës, pasi toka truell objekt gjykimi u është njohur dhe kthyer trashëgimtarëve të I.Q. me vendimin nr. 636, datë 19.07.1996 të KKKP-së. Pas dhënies së vendimit, për të cilin është ushtruar kërkesa për rishikim, kërkuesit kanë ardhur në dijeni se ish-pronari I.Q. e ka tjetërsuar këtë pronë me kontratë të rregullt në vitin 1924, çka provon se trashëgimtarët e tij nuk janë pronarë të saj, për shkak të pavlefshmërisë absolute të vendimit përmes të cilit u është njohur dhe kthyer kjo pronë.

III

Vlerësimi i Kolegjit

A. Për legjitimitimin e kërkuesve

11. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është vlerësuar nga Gjykata si një ndër aspektet kryesore që lidhet me inicimin e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor, që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike efektive, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësuar në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur, si dhe rregullimet e veçanta ligjore të shqyrtimit paraprak të kërkesës. Kriteret për pranueshmërinë e kërkesës janë kumulative, në kuptimin që mjafton mosplotësimi i njërit prej tyre që kërkuesi të mos legjitimohet për vënien në lëvizje të gjyimit kushtetues.

12. Si bartës të të drejtave dhe lirive themelore të parashikuara nga Kushtetuta, kërkuesit legjitimohen *ratione personae*, bazuar në nenet 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, pasi kanë qenë palë në procesin gjyqësor, ndaj të cilit kanë ngritur pretendime në këtë Gjykatë dhe kanë interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

13. Lidhur me kriterin e *shterimit të mjeteve juridike efektive*, sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, individ mund t’i drejtohet Gjykatës me ankim kushtetues individual, vetëm pasi të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike për mbrojtjen e të drejtave kushtetuese që pretendon se i janë cenuar. Shterimi i mjeteve juridike ka të bëjë me kontrollin subsidiar që ushtron Gjykata, përfshirë edhe rastet e shkeljes së të drejtave të individit (*shih vendimet nr. 4, datë 22.02.2022; nr. 14, datë 11.03.2021 të Gjykatës*

Kushtetuese). Mjetet ligjore konsiderohen të shteruara kur, në varësi të rrethanave të çështjes, rregullat procedurale nuk parashikojnë mjete të tjera ankimi (*shih vendimet nr. 14, datë 21.06.2022; nr. 33, datë 01.11.2021 të Gjykatës Kushtetuese*). Ky rregull nënkupton jo vetëm që individit t'u jetë drejtuar të gjitha instancave të zakonshme, por edhe që të gjitha pretendimet që ngre në këtë Gjykatë t'i ketë paraqitur më parë në këto instanca, të paktën në substancë, duke respektuar kërkesat formale dhe afatet e parashikuara në ligjin procedural (*shih vendimin nr. 19, datë 07.07.2021 të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Në rastin konkret, kërkuessit kanë kundërshtuar vendimin e Gjykatës së Lartë që ka vendosur për kërkesën e tyre për rishikimin e vendimit të formës së prerë nr. 2054, datë 17.03.2009 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, lënë në fuqi me vendimin nr. 812, datë 29.04.2010 të Gjykatës së Apelit Tiranë. Gjykata ka tashmë një jurisprudencë të konsoliduar në drejtim të vlerësimit të respektimit të standardeve kushtetuese gjatë shqyrtimit të vendimeve të Gjykatës së Lartë që kanë vendosur për kërkesat e individëve për rishikimin e një vendimi gjyqësor të formës së prerë. Zbatimi i këtyre standardeve është vlerësuar nga Gjykata si në rastet kur objekt i ankimit kushtetues ka qenë vendimmarrja e Gjykatës së Lartë që ka pranuar kërkesën për rishikim (*shih vendimin nr. 5, datë 01.03.2018 të Gjykatës Kushtetuese*), ashtu edhe në rastet kur kërkesa për rishikim nuk është pranuar nga ajo gjykatë (*shih vendimet nr. 61, datë 27.09.2016; nr. 49, datë 10.07.2015; nr. 17, datë 24.03.2014 të Gjykatës Kushtetuese*). Për rrjedhojë, Kolegji vlerëson se kërkuessit e kanë plotësuar kriterin e shterimit të mjeteve juridike efektive në dispozicion, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës.

15. Lidhur me legjitimitimin *ratione temporis*, neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, i ligjit nr. 8577/2000 ka parashikuar afatin 4-mujor nga konstatimi i cenimit për paraqitjen e ankimit kushtetues individual. Vendimi i kundërshtuar i Gjykatës së Lartë mban datën 23.02.2022, ndërsa kërkesa është paraqitur në Gjykatë në datën 24.10.2022. Në lidhje me këtë, kërkuessit kanë pretenduar se janë vënë në dijeni të vendimit në datën 22.09.2022.

16. Me vendimin e datës 14.12.2022, Kolegji i Gjykatës ka vendosur kthimin e kërkesës për plotësim, me qëllim që kërkuessit të saktësonin dhe qartësonin argumentet e tyre në lidhje me datën 24.10.2022 të paraqitjes së kërkesës në këtë Gjykatë, përkundrejt datës 06.04.2022, kur vendimi i kundërshtuar i Gjykatës së Lartë është bërë i disponueshëm për ta.

17. Në argumentet e datës 24.01.2023, në drejtim të legjitimitimit *ratione temporis*, kërkuessi Arben Qinami ka pretenduar se: aktet e depozituara në dosjen gjyqësore përmbanin adresat e palëve e të përfaqësuesve ligjorë dhe numrat e tyre të kontaktit; sipas nenit 133/a të KPC-së ata duhej të ishin njoftuar për vendimin e arsyetuar, në mënyrë që të ushtronin të drejtën e ankimit në përputhje me nenin 444 të KPC-së; argumenti i Gjykatës së Lartë se vendimi për çështjen është publikuar në faqen e saj zyrtare është abuziv dhe në kundërshtim

me dispozitat e KPC-së së kohës; kërkesa për rishikim është depozituar në datën 27.11.2014 dhe individit nuk mund të qëndrojë në pritje për 8 vjet duke kërkuar në faqen zyrtare të Gjykatës së Lartë për vendimmarrjen, ndërkohë që dispozitat ligjore urdhëruese e detyrojnë atë të kryejë njoftimet sipas procedurave të parashikuara në nenin 133/a të KPC-së; kopja e vendimit me shënimin “u mor në sportel në datën 28.09.2022” është provë se kërkuesi Arben Qinami është njoftuar për vendimmarrjen pas interesimit të tij dhe ky shënim bëhet vetëm nga Gjykata e Lartë dhe asnjë gjykatë tjetër.

18. Në lidhje me këto argumente, Kolegji thekson se neni 485/b i KPC-së “Njoftimi i vendimit të Gjykatës së Lartë” referon në nenin 316 të këtij kodi, ndërsa paragrafi 2 i këtij të fundit, në nenet 128 e vijues të KPC-së, që përcaktojnë mënyrat e njoftimit të akteve, ndër të cilat, neni 141 i KPC-së parashikon edhe atë të njoftimit elektronik. Bazuar në këtë dispozitë, si dhe në kompetencat e parashikuara në nenin 37 të ligjit nr. 98/2016 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”, me urdhrin nr. 131, datë 02.07.2021 “Për publikimin e datave të gjykimeve dhe njoftimin e palëve”, zëvendëskryetari i Gjykatës së Lartë ka përcaktuar detyrimin e sekretarisë gjyqësore të kësaj gjykate për njoftimin në rrugë elektronike të palëve për të tre llojet e gjykimeve para saj, konkretisht ato administrative, civile dhe penale (*shih pikën 5 të këtij urdhri*).

19. Duke iu rikthyer rastit konkret, Kolegji vëren se vendimi i kundërshtuar i Gjykatës së Lartë, i cili mban datën 23.02.2022, është bërë i disponueshëm për palët në datën 06.04.2022, ndërsa kërkesa është depozituar në Gjykatën në datën 24.10.2022, pra jashtë afatit ligjor 4-mujor. Nga ana tjetër, Kolegji vlerëson se paraqitja e vendimit gjyqësor me shënimin “*u paraqit në sportel në datën 28.09.2022*”, nuk provon datën e marrjes dijeni efektivisht të kërkuësve për të, pasi një shënim i tillë mund të vendoset nga sekretaria gjyqësore në çdo rast dhe në çdo ditë kur një palë ndërgjyqëse paraqitet për të tërhequr kopje të vendimit gjyqësor.

20. Për sa më lart, Kolegji vlerëson se kërkuesit nuk legjitimohen *ratione temporis* për vënien në lëvizje të Gjykatës, pasi ankimi kushtetues individual është paraqitur jashtë afatit ligjor 4-mujor të përcaktuar nga neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, i ligjit nr. 8577/2000.

21. Në kushtet kur kriteri paraprak për afatin e paraqitjes së kërkesës nuk plotësohet, analiza e përmbushjes së kriterëve të tjera të pranueshmërisë së ankimit kushtetues individual të kërkuësve bëhet e panevojshme, për shkak të karakterit kumulativ të tyre.

22. Në përfundim, Kolegji çmon se kërkesa nuk plotëson kriteret ligjore paraprake për kalimin e saj për shqyrtim në seancë plenare.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, në bazë të neneve 31 dhe 31/a, pika 2, shkronja “ç”, të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar,

V E N D O S I:

Moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare.